

„TRI VODENICE“ IZ KARAŠEVA

marti, 12 ianuarie 2016

U podnožju kanjona Karaša, na samom izlasku rijeke iz stijena divljeg kanjona kroz kojega si je tisu ama godinama kroila put, nalazi se mjesto na kojem su u davnini bile izgraene tri vodenice.

Mjesto

je oduvijek bilo poznato kao Gurguteg, iako se danas ovaj naziv sve rjeđe koristi. Dvije vodenice su bile izgraene na desnoj strani, a jedna je bila podignuta na lijevoj strani rijeke Karaša, nalik ogrlici na kojoj su bile zarobljene kuglice.

Kako

se je zvala najstarija od tri vodenica i koje je sve godine bila u Gurgutegu podignuta, - nije mi poznato. Ne znaju to niti naši stari. Bar oni koje sam s velikom značeljom pitala. Tužno je da niti sama konstrukcija nije ostavila ni najmanji trag, zgazilo ju je vrijeme, i veoma je teško, možda ak i nemoguće, rekonstruirati povijest tog nekada itekako korisnog objekta. Ipak, nepobitni svjedoci njezinog postojanja su podaci koji su se stoljeima prenosili usmenim putem, zatim naziv mjesta i nekoliko slike iz samog po etka prošloga stoljeća.

Na

istom idili nom prirodnom prostoru je oko 1700. godine bila izgraena i druga vodenica. Nosila je ime Kamenica i bila je, kao i sve ostale vodenice u Karaševu, dio svakodnevnog života naših predaka. Seljaci su u vodenicu nosili velike koliće kukuzu i vraćali su se kući i doma im brašnom. Uostalom, oko vodenice je uvek bilo puno posla, tako da briga oko vodenice je esto puta bila posao više ljudi, a ne samo vodenici. Niti Kamenica nije izdržala do naših dana, tiho se je i bezglasno ugasio pod ugrizom vremena svaki trag ovog važnog dijela naše kulturne baštine i važne karike povijesti Karaševaka na ovim prostorima.

Jedina

od tri vodenice iz Gurgutega koja je uspjela preživjeti propadanje je Velika vodenica, smještena na desnoj strani rijeke Karaša, na samom ulazu u Nacionalni park Semenic-Cheile Cara_ului. Bila je izgraena 1883. godine, bar tako stoji zapisano na jednoj unutarnjoj drvenoj gredi, i još; uvijek je aktivna. Istina, danas je koriste samo nekoliko obitelji koje tvrde da Velika vodenica daje najbolje i najsigurnije brašno upravo zbog starog i posebnog mehanizma funkciranja. No isto je tako istina da se Velika vodenica mora pod hitno obnoviti jer u druga vrijeme služi i ona u kratkom vremenu doživjeti sudbinu svojih starijih „sestara”, a i svih drugih vodenica iz našega mjesta.

Karaš

je iznimno pogodna rijeka za vodenice, a voda i brašnjeni proizvodi su predstavljali, ne samo u davnini nego i danas predstavljaju, osnove svakodnevnog života. Premda je u gradnju vodenice trebalo uložiti mnogo truda, voda rijeke Karaša je bila ona koja je okretala impresivni vodenici kamen. S drugim riječima, energija za funkcioniranje je bila besplatna, nije trebalo uložiti ni ulja, ni drva, ni ugljena. Štovisše, djelatnost vodenice nije štetila prirodi i okolišu nego je ak i približila ljude riječi i prirodi. Sve su to razlozi zbog kojih je negdje oko 1800. godine u Karaševu bilo etraenest vodenica, - bar su mi tako rekli neki stari mještani kod kojih je informacija stigla usmenim putem, prenesena iz generacije na generaciju. S iznimkom vodenica koje su bile izgraene na Gurgutegu, sve ostale su nosile imena svojih vlasnika, tako da i dandanas u Karaševu imamo, na primjer,

ruševine Arsulove vodenice, Tinkulove vodenice, itd.

Koliko

je meni poznato, elementi jedne stare karaševske vodenice e biti sa uvani u Muzeju iz Karaševa, ija izgradnja se upravo približava kraju. Na taj na in e i nadolaze e generacije upoznati mehanizam funkcioniranja stare karaševske vodenice i dijeli naše povijesti na rumunjskom prostoru.

Nije

mi, me utim, poznato da li netko namjerava obnoviti i zaštiti od vremenskih nepogoda i ove zadnje vodenice koje se još uvijek mogu opaziti na obalama Karaša ili e u narednim godinama i one propasti, isto kao što je propala Kamenica i mnoge druge.

Maria Calina